

**ДОРНОГОВЬ АЙМАГ ДАХЬ ЗАХИРГААНЫ
ХЭРГИЙН АНХАН ШАТНЫ ШҮҮХИЙН
ШҮҮГЧДИЙН ЗӨВЛӨГӨӨНИЙ ТОГТООЛ**

2025 оны 12 сарын 18 өдөр

Дугаар 115/ЗТ2025/0038

Сайншанд сум

Хэрэг, нэхэмжлэл, өргөдөл, гомдол, хүсэлт хүлээн авах, хуваарилах болон хэрэг, маргааныг хянан шийдвэрлэх шүүгч, шүүх бүрэлдэхүүнийг сугалаагаар томилох нарийвчилсан журам батлах тухай

Дорноговь аймаг дахь Захиргааны хэргийн анхан шатны шүүхийн Ерөнхий шүүгч С.Отгонтуяа удирдан, шүүгч Б.Цэнд, шүүгч Э.Болорцэцэг, нарийн бичгийн даргаар шүүгчийн туслах Б.Бүжмааг оролцуулан явуулсан Шүүгчдийн зөвлөгөөнөөр “Хэрэг, нэхэмжлэл, өргөдөл, гомдол, хүсэлт хүлээн авах, хуваарилах болон хэрэг, маргааныг хянан шийдвэрлэх шүүгч, шүүх бүрэлдэхүүнийг сугалаагаар томилох нарийвчилсан журам”-ыг батлах асуудлыг хэлэлцээд

Монгол Улсын Шүүхийн тухай хуулийн 19 дүгээр зүйлийн 19.2, 19.2.5, Захиргааны хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 53 дугаар зүйлийн 53.2, 72 дугаар зүйл, 74 дүгээр зүйлийн 74.1, 74.2, 76 дугаар зүйлийн 76.1 дэх хэсэгт заасныг тус тус удирдлага болгон

ТОГТООХ нь:

1. Хэрэг хуваарилах шүүгчдийн дарааллыг сугалаагаар тогтоох.
 - 1.1 Шүүхэд хэрэг, нэхэмжлэл, өргөдөл, гомдол, хүсэлт хуваарилах, хэрэг маргаан хянан шийдвэрлэх шүүгчийг сугалаагаар тогтоосон дарааллыг
 - 1/ Шүүгч Э.Болорцэцэг
 - 2/ Ерөнхий шүүгч С.Отгонтуяа
 - 3/ Шүүгч Б.Цэнд гэсэн дарааллаар Захиргааны хэргийн бүртгэл, хяналтын нэгдсэн системд байршуулан, тойрог үүсгэж,
 2. Шүүх бүрэлдэхүүн болон даргалагчийг томилох.
 - 2.1 Хэргийг хянан шийдвэрлэх шүүх бүрэлдэхүүний дарааллыг сугалаагаар тогтоосон дарааллыг
 - 1/ Шүүгч Э.Болорцэцэг
 - 2/ Шүүгч Б.Цэнд
 - 3/ Ерөнхий шүүгч С.Отгонтуяа гэсэн дарааллаар тус тус Захиргааны хэргийн бүртгэл, хяналтын нэгдсэн системд байршуулан, тойрог үүсгэж тогтоосугай.

242590135

2.2 Шүүх хуралдаан даргалагч нь шүүгч дангаар болон шүүх бүрэлдэхүүнээр хянан хэлэлцэх хэргийг тогтоолын 1.1-д заасан тойргийн дагуу хүлээн авч тухайн хэрэгт хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагаа явуулсан шүүгч байхаар тогтоосугай.

3. Хэрэг хуваарилах журам батлах.

3.1. Шүүхийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2.4-т заасныг баримтлан “Хэрэг, нэхэмжлэл, өргөдөл, гомдол, хүсэлт хүлээн авах, хуваарилах болон хэрэг, маргааныг хянан шийдвэрлэх шүүгч, шүүх бүрэлдэхүүнийг сугалаагаар томилох нарийвчилсан журам”-ыг хавсралтаар баталсугай.

4. Монгол Улсын Шүүхийн тухай хуулийн 17 дугаар зүйлийн 17.1.3-д заасныг баримтлан Шүүх хуралдааны даргалагч болон шүүх бүрэлдэхүүнийг Шүүгчдийн зөвлөгөөний тогтоолоор тогтоосон дарааллын дагуу “Цахим шүүх 2.0” цөм системийн “Хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааны систем”-д хуваарилсныг Ерөнхий шүүгчийн захирамжаар албажуулсугай.

5. Шүүгчдийн зөвлөгөөний тогтоол болон тогтоолын хавсралтаар батлагдсан журмын дагуу “Цахим шүүх 2.0” цөм системийн “Хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааны систем”-д холбогдох тохиргоог хийхийг мэдээлэл технологийн мэргэжилтэнд даалгасугай.

6. Энэхүү тогтоолын зохион байгуулалт болон биелэлтийг хангаж ажиллахыг Ерөнхий шүүгчид даалгасугай.

7. Уг тогтоол батлагдсантай холбогдуулан тус шүүхийн Шүүгчдийн Зөвлөгөөний 2024 оны 12 дугаар сарын 20-ны өдрийн 115/ЗТ2024/0045 дугаар тогтоолыг хавсралт /журам/-ын хамт хүчингүй болсонд тооцсугай.

ЕРӨНХИЙ ШҮҮГЧ

ШҮҮГЧ

ШҮҮГЧ

С.ОТГОНТУЯА

Б.ЦЭНД

Э.БОЛОРЦЭЦЭГ

**ХЭРЭГ, НЭХЭМЖЛЭЛ, ӨРГӨДӨЛ, ГОМДОЛ, ХҮСЭЛТ ХҮЛЭЭН АВАХ,
ХУВААРИЛАХ БОЛОН ХЭРЭГ, МАРГААНЫГ ХЯНАН ШИЙДВЭРЛЭХ
ШҮҮГЧ, ШҮҮХ БҮРЭЛДЭХҮҮНИЙГ СУГАЛААГААР ТОМИЛОХ
НАРИЙВЧИЛСАН ЖУРАМ**

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

1.1. Шүүхэд хэрэг, нэхэмжлэл, өргөдөл, гомдол, хүсэлт хүлээн авах, шүүгчид хуваарилах, хэрэг, маргааныг хянан шийдвэрлэх шүүгч, шүүх бүрэлдэхүүнийг томилохдоо Нийт шүүгчийн чуулганы хуралдааны 2021 оны 10 дугаар сарын 11-ний өдрийн 05 дугаар тогтоолоор баталж, түүнд Нийт шүүгчийн 3 дугаар чуулганы хуралдааны 2025 оны 10 дугаар сарын 09-ний өдрийн 04 дүгээр тогтоолоор нэмэлт, өөрчлөлт оруулсан нийтлэг журамд нийцүүлэн гаргасан энэхүү нарийвчилсан журмыг баримтална.

1.2. Хэрэг, нэхэмжлэл, өргөдөл, гомдол, хүсэлт, санал, дүгнэлт хүлээн авах, хуваарилах, хэрэг хянан шийдвэрлэх шүүгч, шүүх бүрэлдэхүүнийг томилох журмыг тогтоохдоо дараах зарчмыг баримтална. Үүнд:

- 1) урьдчилан мэдэх боломжгүй;
- 2) тойрог дотор санамсаргүй тохиолдлоор;
- 3) ачаалал тэнцвэржүүлэх,
- 4) хуваарилагдсан болон хянан шийдвэрлэх шүүгч, шүүх бүрэлдэхүүн нь Зөвлөгөөний шийдвэргүйгээр өөрчлөгдөх боломжгүй:
- 5) хүний нөлөөллөөс ангид;
- 6) ил тод
- 7) баримтжуулсан байх;
- 8) шуурхай байх.

**Хоёр. Хэрэг, нэхэмжлэл, өргөдөл, гомдол, хүсэлт хүлээн авах,
хуваарилах**

2.1. Хэрэг, нэхэмжлэл, өргөдөл, гомдол, хүсэлтийг тухайн шүүхийн шүүгчдээс урьдчилан мэдэх боломжгүй, санамсаргүй тохиолдлоор программ хангамж ашиглан шүүгчид хуваарилна. Шүүгч шинээр томилогдсон, сэлгэн ажилласан, шилжин томилогдсон тухай бүр шүүгчдийн нэрсийн дараалалд сугалаагаар оруулж, “Цахим шүүх 2.0” цөм системийн “хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааны систем”-д байршуулна.

2.2. Шүүгчдийн зөвлөгөөнөөс “Цахим шүүх 2.0” цөм системийн “хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааны систем”-д байрших тойрогт шүүгчийн нэрсийн

дарааллыг сугалаагаар тогтоож, тайлангийн жил эхлэхээс өмнө нэгдсэн системд байршуулна.

2.3. Шүүхийн тамгын газрын Мэдээлэл лавлагааны мэргэжилтэн шүүхэд ирсэн хэрэг, нэхэмжлэл, гомдол, хүсэлтийг хүлээн авсан даруйд "Цахим шүүх 2.0" цөм системийн "хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааны систем"-д оруулан хуваарилалт хийж, дардас даран хүлээн авсан бүртгэлийн дэвтэрт цаг, минутын дарааллаар бүртгэн, хуваарилагдсан шүүгчид, хүндэтгэн үзэх шалтгаанаар шүүгчид хүлээлгэн өгөх боломжгүй бол шүүгчийн туслахад гарын үсэг зуруулж хүлээлгэн өгнө.

2.4. Шинээр томилогдсон, шилжин томилогдож ирсэн, сэлгэн ажилласан, хүндэтгэн үзэх шалтгаанаар удаан хугацаагаар эзгүй байсан буюу тойрогт шинээр орж байгаа шүүгчид шинээр ирсэн хэрэг, нэхэмжлэл, өргөдөл, гомдол, хүсэлтийг хуваарилах бөгөөд ийнхүү хуваарилалт хийхэд энэ журмын 1.2 дугаар хэсгийн 4-т заасан "хуваарилагдсан болон хянан шийдвэрлэх шүүгч, шүүх бүрэлдэхүүн нь Зөвлөгөөний шийдвэргүйгээр өөрчлөгдөх боломжгүй байх" зарчмыг баримтлан ачаалал тэнцвэржүүлэх аргыг хэрэглэх нөхцөл, журмыг шүүгчдийн зөвлөгөөнөөс тогтоосон энэхүү нарийвчилсан журмаар зохицуулж болно.

2.5. Шүүхэд ирсэн хэрэг, нэхэмжлэл, өргөдөл, гомдол, хүсэлтийг "Цахим шүүх 2.0" цөм системийн "хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааны систем"-ээс урьдчилан мэдэх боломжгүй, тойрог дотор санамсаргүй тохиолдлын аргаар ердийн журмаар хуваарилна.

2.6. Шүүх нэхэмжлэл, өргөдөл, гомдол, хүсэлт зэргийг хүлээн авахаас татгалзсан, буцаасан болон мөн Захиргааны хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 109 дүгээр зүйлийн 109.2-т зааснаар хэргийг хэрэгсэхгүй болгож, нэхэмжлэлийг хүлээн авахаас татгалзсан шүүгчийн захирамж, тогтоол нь давж заалдах шатны шүүхээс хүчингүй болсон зэргээр уг нэхэмжлэл дахин ирсэн тохиолдол тус бүрд түүнийг өмнө шийдсэн шүүгчид "Цахим шүүх 2.0" цөм системийн "хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааны систем"-д гараар хуваарилах аргыг сонгож хуваарилна.

2.7. Давж заалдах болон хяналтын шатны шүүхээс шийдвэрийг хүчингүй болгож, дахин хэлэлцүүлэхээр буцаан ирүүлсэн хэргийг Захиргааны хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 84 дүгээр зүйлийн 84.1, 84.1.6 дугаар зүйл болон мөн журмын 2.1-д заасанд тус тус нийцүүлэн тухайн хэргийг шийдсэн шүүгчээс бусад шүүгчид сугалаагаар хуваарилна.

2.8. Захиргааны хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 84 дүгээр зүйлийн 84.1-д зааснаар шүүгч өөрөө татгалзан гарсан, эсхүл тус хуулийн 86 дугаар зүйлийн 86.1-д зааснаар шүүх бүрэлдэхүүн буюу шүүгчийг татгалзан гаргах хүсэлтийг хангасан бол тухайн шүүгч дээр байгаа хэрэг, нэхэмжлэл, гомдол, хүсэлт зэргийг энэ журмын 2.1-д заасанд нийцүүлэн мөн сугалаагаар бусад шүүгчид хуваарилна.

2.9. Шүүх бүрэлдэхүүнийг татгалзсан тохиолдолд өөр шүүх бүрэлдэхүүнээр солих ажиллагааг шүүхийн мэдээлэл лавлагааны мэргэжилтэн, хэргийг анхан шатны өөр захиргааны хэргийн шүүхэд хянан шийдвэрлүүлэхээр шилжүүлэх ажиллагааг Ерөнхий шүүгчийн захирамжийг үндэслэн шүүгчийн туслах тус тус хийж, "Цахим шүүх 2.0" цөм системийн "Хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааны систем"-д зохих өөрчлөлтийг бүртгэнэ.

2.10. Тухайн шүүхийн бүх шүүгчийг татгалзан гаргасан, эсхүл бүх шүүгч уг хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагаанд хуульд заасан үндэслэлээр дахин оролцох боломжгүй болсон тохиолдолд Захиргааны хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 86 дугаар зүйлийн 86.2-т заасны дагуу шийдвэрлэнэ.

2.11. Адил шатны өөр шүүхийн шүүх бүрэлдэхүүнд томилолтоор ажиллах шүүгчийг томилохдоо зөвлөгөөний тогтоолын 2.1-д заасан дарааллаар сонгоно.

2.12. Өөр, өөр шүүгч хянан шийдвэрлэх ажиллагаа явуулж буй хэргүүдийг Захиргааны хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 60 дугаар зүйлийн 60.1-д зааснаар нэгтгэх тохиолдолд шүүх хамгийн сүүлд хүлээн авсан хэрэгт нэгтгэнэ.

2.13. Захиргааны хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 60 дугаар зүйлийн 60.2-д зааснаар хэргийг тусгаарласан тохиолдолд тусгаарлагдсан хэрэг бүрийг тухайн шүүгч өөрөө хянан шийдвэрлэнэ.

2.14. Давж заалдах буюу хяналтын журмаар гомдол гаргах хугацаа сэргээлгэх, шүүхийн шийдвэрийг албадан гүйцэтгүүлэх тухай хүсэлтийг тухайн шийдвэрийг гаргасан шүүгч шийдвэрлэнэ. Харин тухайн шүүгч чөлөөлөгдсөн, шилжсэн, сэлгэсэн болон ээлжийн амралттай байх тохиолдолд дээрх хүсэлтийг бусад шүүгчид журмын 2.1-д заасны дагуу хуваарилна.

2.15. Шинээр илэрсэн нөхцөл байдлын улмаас хэргийг хянуулахаар ирүүлсэн хүсэлтийг Захиргааны хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 133 дугаар зүйлийн 133.2-т заасан зарчимд нийцүүлэн тухайн хэргийг өмнө нь шийдсэн шүүгчээс бусад шүүгчид журмын 2.1-д заасны дагуу хуваарилна.

2.16. Энэхүү журмын хэрэгжилтэд Ерөнхий шүүгч хяналт тавих бөгөөд журмаар зохицуулсан ажиллагаатай холбогдуулан шаардлагатай гэж үзсэн аливаа асуудлыг шийдвэрлэнэ.

Гурав: Шүүх бүрэлдэхүүнийг томилох

3.1. Тухайн шүүхийн шүүгчдээс урьдчилан мэдэх боломжгүй, санамсаргүй тохиолдлоор программ хангамж ашиглан шүүх бүрэлдэхүүнийг томилно. Программ хангамж ашиглан томилох боломжгүй тохиолдолд нарийвчилсан журмын дагуу сугалаагаар шүүх бүрэлдэхүүнийг томилж болно.

3.2 Шүүх хуралдаан хойшилсон нь шүүх бүрэлдэхүүн өөрчлөгдөх үндэслэл болохгүй бөгөөд бүрэлдэхүүнд томилогдсон шүүгч удаан хугацаагаар эзгүй байгаагаас бусад тохиолдолд шүүх бүрэлдэхүүнийг өөрчлөхгүй.

3.3. Адил шатны өөр шүүхийн шүүх бүрэлдэхүүнд томилолтоор ажиллах шүүгчийг томилохдоо энэ журмын 3.1-т зааснаар сонгож болно.

Дөрөв: Бусад

4.1. Шүүгч хүндэтгэн үзэх зайлшгүй шалтгааны улмаас түр эзгүй байх тохиолдолд түүний хянан шийдвэрлэж байгаа хэрэг, нэхэмжлэл, өргөдөл, хүсэлт, гомдлыг шилжүүлэх асуудлыг Шүүгчдийн зөвлөгөөнөөр тухай бүр хэлэлцэн шийдвэрлэж, шилжүүлэхдээ журмын 2.1-д заасны дагуу бусад шүүгчид хуваарилна.

4.2. Шүүгчид хэрэг, нэхэмжлэл, өргөдөл, гомдол, хүсэлт хуваарилахгүй байх нөхцөл бий болсон бол хугацааг шүүгчдийн зөвлөгөөнөөр хэлэлцэж шийдвэрлэх ба өмнө нь тухайн шүүгчид хуваарилагдсан байгаа хэрэг, нэхэмжлэл, өргөдөл, гомдол, хүсэлт зэргийг журмын 2.1-д заасны дагуу бусад шүүгчид хуваарилна.

4.3. Шүүгч ээлжийн амралт эдлэх тохиолдолд түүнд хэрэг, нэхэмжлэл, өргөдөл, гомдол, хүсэлт зэргийг хуваарилах асуудлыг 7 хоногийн өмнө зогсоож, шүүгч ээлжийн амралтаа эдэлж дуусгаад ажилдаа орсон өдрөөс түүнд хэрэг, нэхэмжлэл, өргөдөл, гомдол, хүсэлт зэргийг хуваарилж эхэлнэ.

4.4. Шүүгч ээлжийн амралтаа хувааж эдлэх тохиолдолд, хуваан эдлэх гэж буй дараагийн амралтын өдөр эхлэх хүртэл хэрэг, нэхэмжлэл, өргөдөл, гомдол, хүсэлт хуваарилах ажиллагааг зогсоохгүй бөгөөд тухайн хугацаа хүртэл журмын 2.1-д заасан "хэрэг, нэхэмжлэл, өргөдөл, гомдол, хүсэлт хуваарилах" ажиллагаа хэвээр хийгдэнэ.

4.5. Шүүгч ээлжийн амралттай байх хугацаанд шүүх бүрэлдэхүүнд оролцохгүй бөгөөд хэрэг хянан шийдвэрлэхгүй.

4.6. Шүүгчийг ээлжийн амралтаа эдлэх болсон тохиолдолд тухайн шүүгч дээр хянагдаж байгаа, хэрэг, нэхэмжлэл, өргөдөл, гомдол, хүсэлт зэргийг хянан шийдвэрлэх хуульд заасан хугацаатай холбогдуулан өөр шүүгчид шилжүүлэх, эсэх асуудлыг тухайн үед Шүүгчдийн зөвлөгөөний тогтоолоор шийдвэрлэж, хэрэв шилжүүлж шийдвэрлэх тохиолдолд тэдгээрийг журмын 2.1-д заасны дагуу бусад шүүгчид хуваарилна.

4.7. Шүүгч ээлжийн амралтаа эдэлж дууссан болон хүндэтгэн үзэх бусад шалтгаан арилж, шүүгч ажилдаа эргэн ормогц түүний өмнө нь хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагаа явуулж байсан хэрэг, нэхэмжлэл, өргөдөл, гомдол, хүсэлт зэргийг бусад шүүгчийн ажлын ачааллын байдлыг харгалзан буцаан шилжүүлэх, эсэх асуудлыг Шүүгчдийн зөвлөгөөний тогтоолоор шийдвэрлэж, үүнтэй холбогдох тохиргоог "Цахим шүүх 2.0" цөм системийн "Хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааны систем"-д хийхийг мэдээлэл технологийн мэргэжилтэнд мэдэгдэж, хийлгэх.

4.8. Шүүгч нарын тоо нэмэгдэх, хасагдах болон хэрэг, нэхэмжлэл, өргөдөл, гомдол, хүсэлт хуваарилах явцад энэ журмаар зохицуулагдаагүй асуудлууд гарвал тухай бүрд нь шүүгчдийн ээлжит бус зөвлөгөөнийг зарлан хуралдуулж шийдвэрлэнэ.

4.9. Энэ журамд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай Ерөнхий шүүгч, шүүгчийн гаргасан саналыг Шүүгчдийн зөвлөгөөнөөр шийдвэрлэнэ.

4.10. Мөн энэ журамд тусгайлан зохицуулаагүй бусад асуудлыг шүүгчдийн зөвлөгөөнөөр тухай бүр шийдвэрлэнэ.

